

Täysistunto

Tiistai 20.11.2018 klo 14.00—19.35

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 135/2018 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 6/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 6/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.17 **Annika Lapintie vas** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n muuttamisesta, ja perustuslakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön, ja esittelen nyt tämän mietinnön.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi itsehallintolain kohtaa, joka koskee kuluttajaneuvonnan järjestämistä. Kuluttajansuoja on valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluva asia. Voimassa olevan sääntelyn mukaan kuluttajaneuvontaa koskevan lainsäädännön mukaan maistraatille kuuluvista tehtävistä maakunnassa huolehtivat maakunnan viranomaiset maakunnan ja valtion välisen sopimuksen mukaan. Nyt tätä ehdotetaan muutettavaksi niin, että otetaan huomioon kuluttajaneuvontaa koskevien tehtävien siirtyminen valtakunnassa maistraateilta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, eli ilmaisu ”maistraatille” korvattaisiin ilmaisulla ”Kilpailu- ja kuluttajavirastolle”.

Sinänsä perustuslakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

Hallitus on ehdottanut, että koska tällä esityksellä on yhteys valtionhallintoa koskeviin uudistuksiin, niin tämä pitäisi käsitellä kiireellisenä perustuslain 73 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, ja perustuslakivaliokunta on tätä asiaa käsitellyt.

Ensinnäkin itsehallintolakia voidaan muuttaa vain eduskunnan ja maakuntapäivien yhtäpitävin päätöksin. Eduskunnassa päätös on tehtävä siinä järjestyksessä kuin perustuslain muuttamisesta on säädetty.

Yleisesti ottaen perustuslakivaliokunta on perustuslain suhteelliseen pysyvyyteen ja valtio-oikeudelliseen asemaan liittyvien näkökohtien vuoksi pitänyt tärkeänä, että perustuslain tekstin muutokset käsitellään pääsäännön mukaan perustuslain 73 §:n 1 momentin mukaisessa niin sanotussa normaalissa perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on myös pitänyt hyvin tärkeänä, ettei perustuslain kiireellistä muuttamismenettelyä käytetä muutoin kuin pakottavissa tilanteissa. Tämä sama periaate soveltuu myös pysyväisluonteisten poikkeuslakien säätämiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2018 vp

Perustuslain voimassaolon aikana eduskunta on viisi kertaa käsitellyt Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamista. Eduskunta on kolme kertaa — vuosina 2002, 2010 ja 2014 — jättänyt lakiehdotuksen perustuslakivaliokunnan mietinnössä esitetyn kannan mukaan leppämään seuraavien eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin perustuslain 73 §:n 1 momentin mukaisesti. Kahdesti, vuonna 2009 eli aivan keskellä vaalikautta, eduskunta on käsitellyt ja hyväksynyt itsehallintolain muuttamista koskevat lakiehdotukset perustuslain 73 §:n 2 momentin mukaisessa kiireellisessä perustuslain säätämisyjärjestyksessä.

Tätä hallituksen esitystä käsitellessään perustuslakivaliokunta on päättänyt lopputulokseen, jonka mukaan nyt ehdotettavalle muutokselle esitetyt perustelut eivät, ottaen huomioon yhtäältä säännöksen säätämisaikajankohdan — eli näin lähellä vaaleja — ja toisaalta Ahvenanmaan itsehallinnon ja itsehallintolain perustuslain mukaisen erityisaseman, yhteensä riittävästi puolla itsehallintolain muutoksen käsittelemistä perustuslain 73 §:n 2 momentin mukaisessa kiireellisessä menettelyssä. Tämän vuoksi valiokunnan mielestä itsehallintolain muutosten säätämisyjärjestystä ei ole syytä arvioida perustuslain tekstimuutoksista ja pysyväisluonteisista poikkeuslaeista olennaisesti poikkeavasti ja sen vuoksi lakiehdotus on asianmukaista käsitellä normaalissa perustuslain säätämisyjärjestyksessä lain 73 §:n 1 momentin mukaisesti.

Sinänsä lakiesityksen osalta perustuslakivaliokunta esittää, että se hyväksytään muuttamattomana.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 135/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.